ДЕРЖБУД УРСР

УКРАЇНСЬКЕ СПЕЦІАЛЬНЕ
НАУКОВО-РЕСТАВРАЦІЙНЕ
ВИРОБНИЧЕ УПРАВЛІННЯ

ЛЬВІВСЬКА
МІЖОБЛАСНА
СПЕЦІАЛЬНА
НАУКОВО-
РЕСТАВРАЦІЙНА
ВИРОБНИЧА
МАЙСТЕРНЯ

Пам"ятка архіт. ХУП ст. ох.№335
Королівський арсенал у Львові.
Балкон та двері. Паспортизація. Рекомендації з
реставрації.

Львів 1978 р.

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

ДЕРЖБУД УРСР - УСНРВУ

ЛЬВІВСЬКА М/О СПЕЦІАЛЬНА НАУКОВО - РЕСТАВРАЦІЙНА ВИРОБНИЧА МАЙСТЕРНЯ

НАУКОВО - ДОСЛІДНА РЕСТАВРАЦІЙНА ДІЛЬНИЦЯ

Замовник :

Державний історико - архітектурний заповідник в м. Львові

Пам"ятка архітектури ХУПст.
Королівський арсенал
у Львові / ох. № 335 /

БАЛКОН ТА ДВЕРІ .

П А С П О Р Т И З А Ц І Я.

РЕКОМЕНДАЦІЇ З РЕСТАВРАЦІЇ.

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

Головний архітектор І. МОГИТИЧ

Начальник НДРД І.-А.НОВАКІВСЬКИЙ

Начальник НДРХВ К. ПРИСЯЖНИЙ

Л ь в і в - 1978 р.

uma.lvivcenter.org

Документація тому виконана під загальним керівництвом та за участю начальника науково - дослідного реставраційного художнього відділу Присяжного К.В. колективом НДРХВ науково - дослідної реставраційної дільниці Львівської м/о СНРВ майстерні в складі :

начальник відділу К. Присяжний

технік - художник І. Аверьянова

при співпраці

фото Л. Афанасьєва

І. Аверьянова

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

З М І С Т

1. Натурні обстеження
2. Історико - мистецтвознавчі обгрунтування
3. Методичні рекомендації з ~~реставрації~~ реставрації
4. Фотофіксація, іконографія та аналоги.

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

НАТУРНІ ОБСТЕЖЕННЯ

Завданням замовника передбачена реставрація балкону та дверей на головному фасаді Королівського арсеналу в м. Львові - пам"ятки архітектури ХУП ст. - охоронний номер 335.

При натурних дослідженнях виявлено, що балконні двері двошільні, виготовлені з хвойної деревини. Кожна пола дверей складається з двох дошок, з"єднаних шпугами. Одна з шпуг втрачена. Двері навішені з боку горища на обрамлення на ковальських завісах, обладнані ковальським засувом з клямкою для висячого замка - колодки та вертикальними засувами на есоватих скобах / Див. фото 2,3,4,5 /. Деревина здорова, не має пошкоджень від грибку, комах чи гнилі, але вимагає ремонту. Слідів фарби зсередини не виявлено. Зовні двері гебльовані і обшиті бляхою заводського виготовлення. Зсередини не виявлено слідів від ковальських цвяхів.

Білокам"яне обрамлення, вставлене в процесі будівництва споруди, має гнізда для кріплення завіс та невикористанні гнізда посередині.

Балкон складається з білокам"яних профільованих плит, опертих на різьблені білокам"яні кронштейни / див. фото I /. Поруччя балкону виконані з грубо кованої штаби, що спирається на вертикальні густо поставлені стійки квадратного профілю. Стійки ковальської роботи вгорі з"єднуються з штабою заклепуванням в отворах, виконаних в штабі способом висаджуванням, а внизу відігнуті та закріплені в гніздах балконної плити заливком свинцю та зачеканкою / Див. фото 6 /.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії Center for Urban History

По осі балкону кілька вертикальних стійок пропущено. В цьому місці центральна частина поруччя відкидається на шарнірі. Відкидна частина в опущеному стані лягає розклепаним звуженим кінцем в гніздо, яким закінчується штаба поруччя з боку, протилежного шарніру / див. фото II /. Таким чином при відкинутому поручні по осі дверей в огорожі балкону утворюється просвіт.

Особливої уваги з огляду на мистецькі якості заслуговують кутові стійки балкону. Від основи, закріплений в гнізді білокам"яної плити заливкою та зачеканкою свинцем до рівня поруч стійка являє собою масивну куту штабу квадратного профілю. Кінці поруч звужені проковуванням та вставлені в отвори, виконані в стійці взаємно перпекдикулярно із зміщенням по висоті методом висаджування та закріплені шплінтами з розігнутими кінцями / див. фото 8 /.

Вище поруч квадратний прут стійки розсічено на чотири частини, кожну з частин перекручено на три повні оберти " зправа вгору наліво ", трохи розведено, і вище скручень з"єднано в квадрат ковальською зварком. Отриманий внаслідок зварки квадратний прут скручено спочатку на один повний оберт / на східній стійці - зліва вгору направо, на західній - в протилежний бік /, а далі на два оберти в протилежний бік / Див. фото 7,8 /.

Вище людського зросту стійка з"єднується з стіною аркоподібною штабою. Штаба закріплена в отворі стійки за допомогою шплінта тим же способом, як і поруччя, має висаджені отвори з решітками втраченого декору з кованої бляхи, що закріплювався в отворах нітами / див. фото 9,10 /.

Стійка завершувалась пишною квіткою характерною для бароко з бляшаних пелюсток, закріплених нітами в отворах стійки, и та

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії Center for Urban History

кованою спіраллю нагорі. На східній стійці від декору збереглась тільки спіраль та верхні пелюстки, на західній - верхні пелюстки майже повністю знищені корозією, але збереглось два нижні пелюстки. / див. фото 9,10 /.

Всі металеві елементи, крім декору, досить добре збережені, тому що ущільнення заліза при ковальській обробці утворює змінений шар металу, більш стійкий по відношенню до корозії. Метал був вкритий зеленою фарбою - мідянкою, значною мірою втраченою.

Історико - мистецтвознавче обгрунтування.

Невеликий об"єм роботи не дає змоги провести докладне вивчення історико - архівних матеріалів. В повному обсязі історико - архівні пошуки будуть проведені в процесі роботи над проектом реставрації Королівського арсеналу.
Однак використаних матеріалів достатньо для висновків щодо замовленого фрагменту роботи.

На архівному кресленні XVIII ст. фасаду Королівського арсеналу, що його наводить Вітвіцький в праці Obwarowania Srodmieścia Lwowa. зображено балкон в тому стані, який існує на сьогодні / фото 12 /. На балконі дзвіниці монастиря Бернардинів збереглася аналогічна огорожа ковальської роботи з аркоподібними елементами, що прив"язують її до стіни. Про аутентичність огорожі свідчить її зображення на портреті Андрія Дровонжа / Львівський історичний музей, копія з портрету XVII ст. / див. фото 13,14 /. Аналогічні ковальські декорування металевих елементів ми бачимо на кам'яному приладді з експозиції Львівського етнографічного музею / див. фото 15,16,17 /, що датуються XVII - XVIII ст.
Сам характер ковальства без застосування гладилки, бароковий елемент декору не можуть бути датовані пізніше половини XVIII ст.

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії Center for Urban History

У сукупності матеріали свідчать про належність балкону разом з ковальством до першого періоду будівництва Королівського арсенала та трактується його як невід"ємний елемент фасаду.

Балконні двері на згаданому архівному кресленні не показані. Ковальські елементи на дверях належать до традиційних зразків. Так, серцеподібне закінчення завіс підноситься ще до готичної традиції. Есоваті скоби кріплення засувів мають барочну форму. Відсутність коробки та проста форма гаків навіски свідчать про походження дверей не пізніше половини XVIII сторіччя. Відсутність слідів ковальських цвяхів з внутрішньої сторони дверей означає, що вони не мали зовнішнього окриття. Питання про їх зовнішній вигляд можна вирішити в процесі реставрації після зняття бляхи. Не виключено, що вони мали чисту фарбовану поверхню.

Висновки .

Балкон разом з ковальською огорожею є аутентичним невід"ємним елементом пам"ятки, вимагає збереження та реставрації. Балконні двері, можливо, а аутентичними, не виключено, що вони поставлені при ремонті, але не пізніше половини XVIII ст., показують певний період історії пам"ятки. Заслуговують збереження та реставрації.

Методичні рекомендації з реставрації

а/ балконні двері.

З фасадної поверхні дверей зняти бляху. Виконати дрібний ремонт полотна, доробити втрачену шпугу. Виконати та вмонтувати металеве гніздо для нижнього засува. Полотно дверей очистити від нашарувань та проолійфити. Металеві деталі очистити від іржі та вкрити лаком № 177.

uma.lvivcenter.org

б/ огорожа балкону

З існуючих пелюстків зняти шаблон. Виконати недостаючі пелюстки з I,5 мм заліза, добре прокованого. Вмонтувати їх на місце, закріплюючи розігнутими шплінтами. Метал розчистити, і вкрити свинцевим суриком, поверх якого нанести шар розведеного бітумного лаку, припудрюючи графітовим порошком.

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

З М І С Т

I. Загальний вигляд балкону Королівського арсеналу
2. Загальний вигляд дверей з боку горища
3. Завіса дверей
4. Вертикальний засув
5. Засув з клямкою
6. Фрагмент балконної решітки
7. Західна кутова стійка
8. Вузол кріплення поруч. Скрутка на східній стійці.
9. Завершення західної стійки. Вузол кріплення аркоподібної штаби.
I0. Східна аркоподібна штаба. Залишки декору завершення на східній стійці.
II. Відкидна частина поруччя.

Іконографія та аналоги.

I2. Фасад королівського арсеналу *
I3. Копія з портрету Одровонжа з зображенням дзвіниці монастиря Бернардинів
I4. Фрагмент портрету Одровонжа з зображенням дзвіниці монастир Бернардинів.
I5-I6. Ковальство XVII - XVIII ст. Львівський музей етнографії.
I7. Фрагмент декору.

* kwartalnik architektury i urbanistyki
tom XVI zeszyt 2-3 Warszawa 1971
Janysz Witwicki Obwarowania śródmieścia Lwowa
обміри « Z czasow saskich » str 182 ryc. 65

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

ПЕРЕЛІК ФОТОФІКСАЦІЇ :

I. Загальний вигляд балкону Королівського арсеналу
2. Загальний вигляд дверей з боку горища
3. Завіса дверей
4. Вертикальний засув
5. Засув з клямкою
6. Фрагмент балконної решітки
7. Західна кутова стійка
8. Вузол кріплення поруч. Скрутка на східній стійці.
9. Завершення західної стійки. Вузол кріплення аркоподібної штаби.
I0. Східна аркоподібна штаба. Залишки декору завершення на східній стійці.
II. Відкидна частина поруччя.

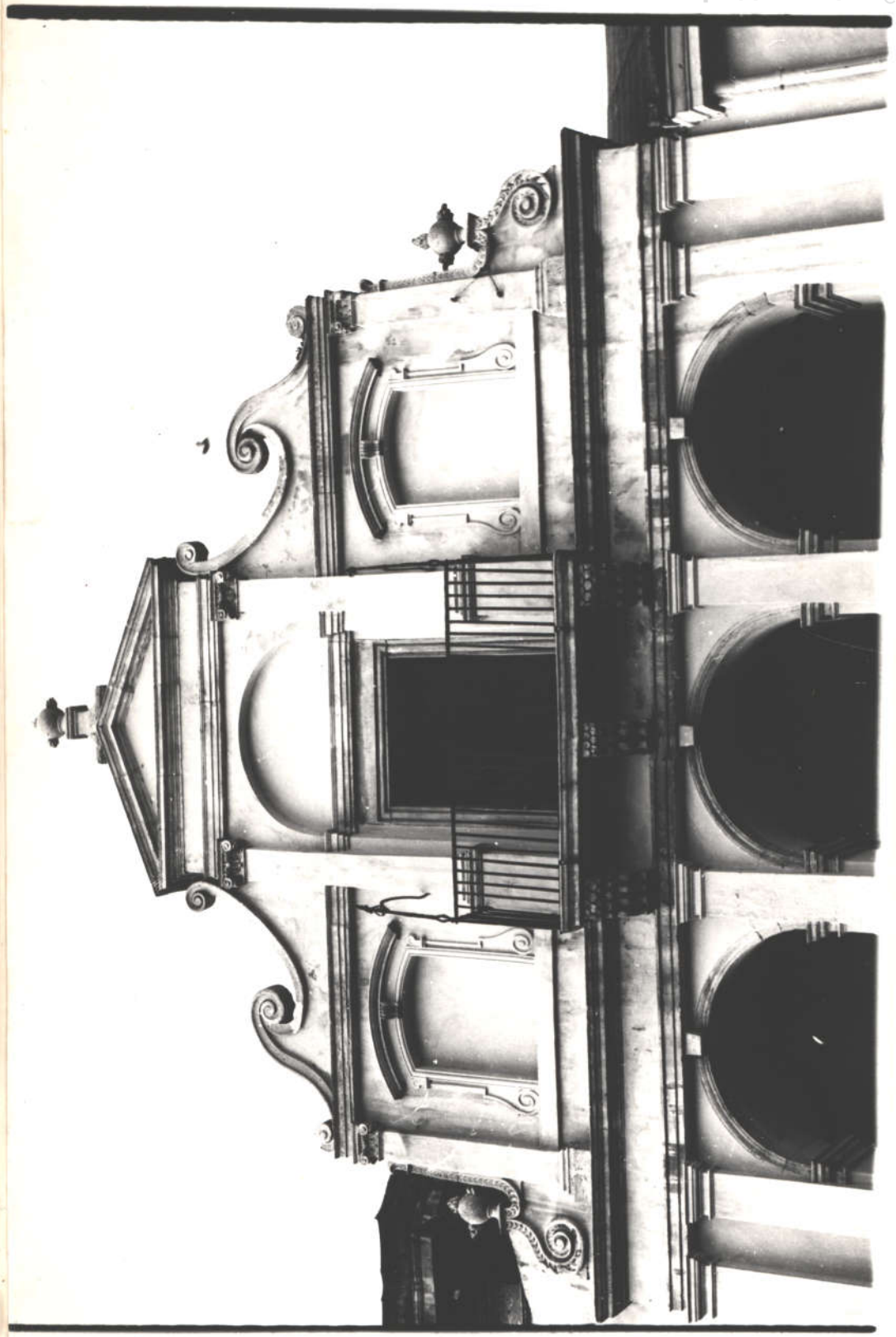
Іконографія та аналоги .

I2. Фасад королівського арсеналу. x/
I3. Фрагмент портрету Одровонжа з зображенням дзвіниці монастиря Бернардинів.
I4. Копія з портрету Одровонжа з зображенням дзвіниці монастиря Бернардинів.
I5-I6. Ковальство XVII - XVIII ст. Львівський музей етнографії.
I7. Фрагмент декору.

Kwartalnik architektury i urbanistyki
tom XVI zeszyt 2-3 Warszawa 1971.
Janusz Witwicki Obwarowania śródmieścia Lwowa
obmiary « Z czasow saskich str 182 ryc 65

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Управління
Центр міської історії
Center for Urban History

2

uma.lvivcenter.org

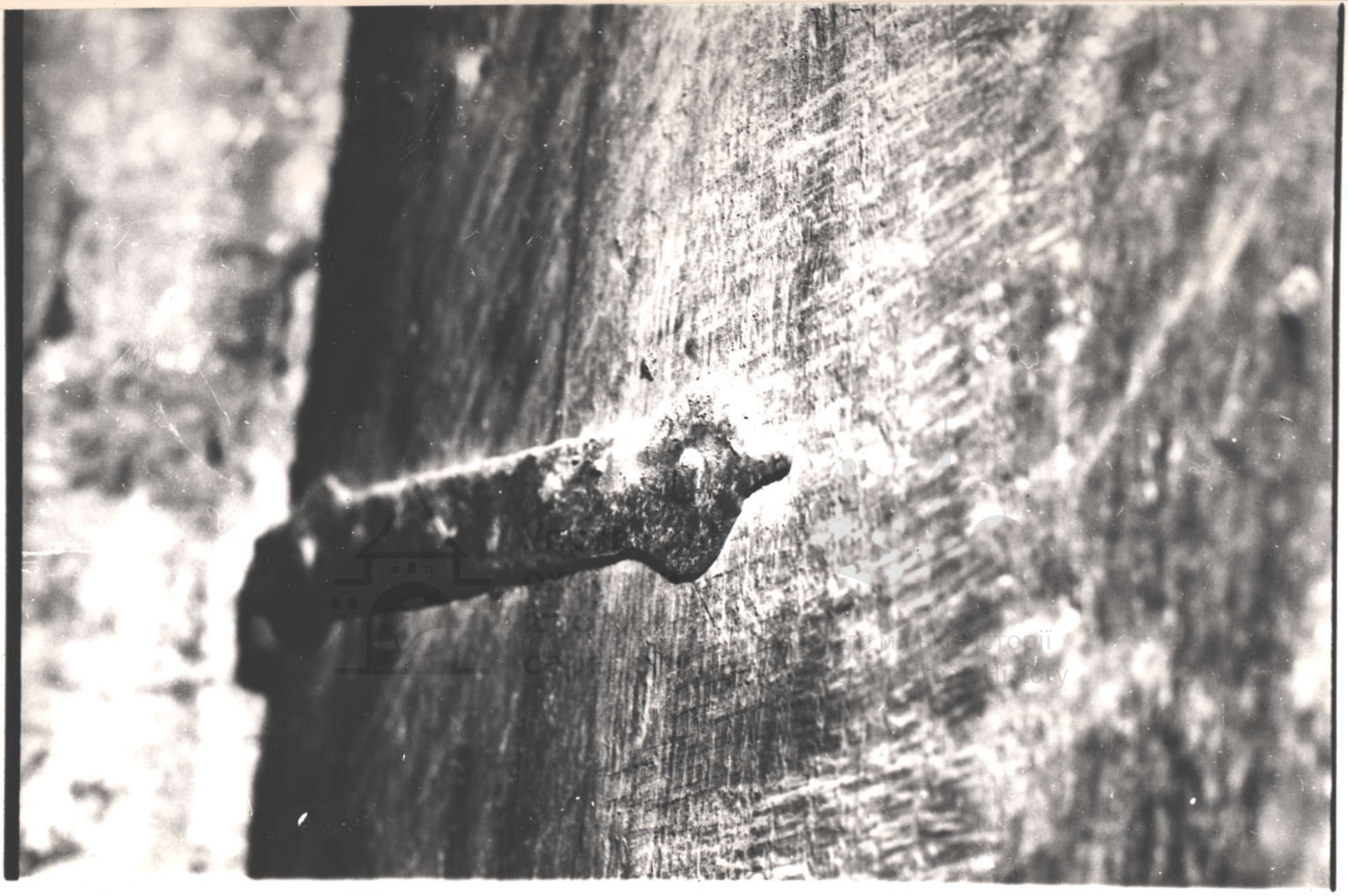

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

4

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

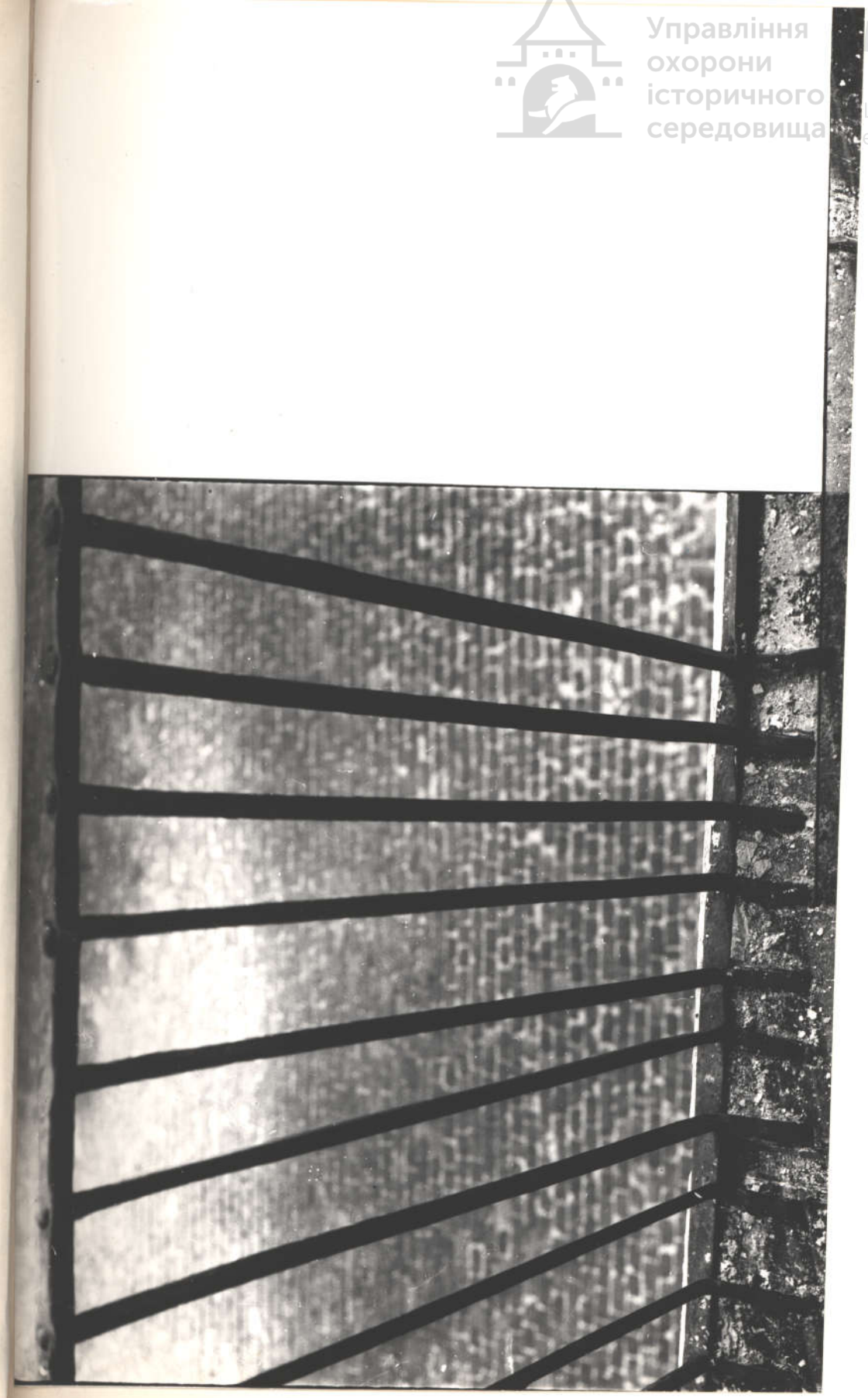
5

uma.lvivcenter.org

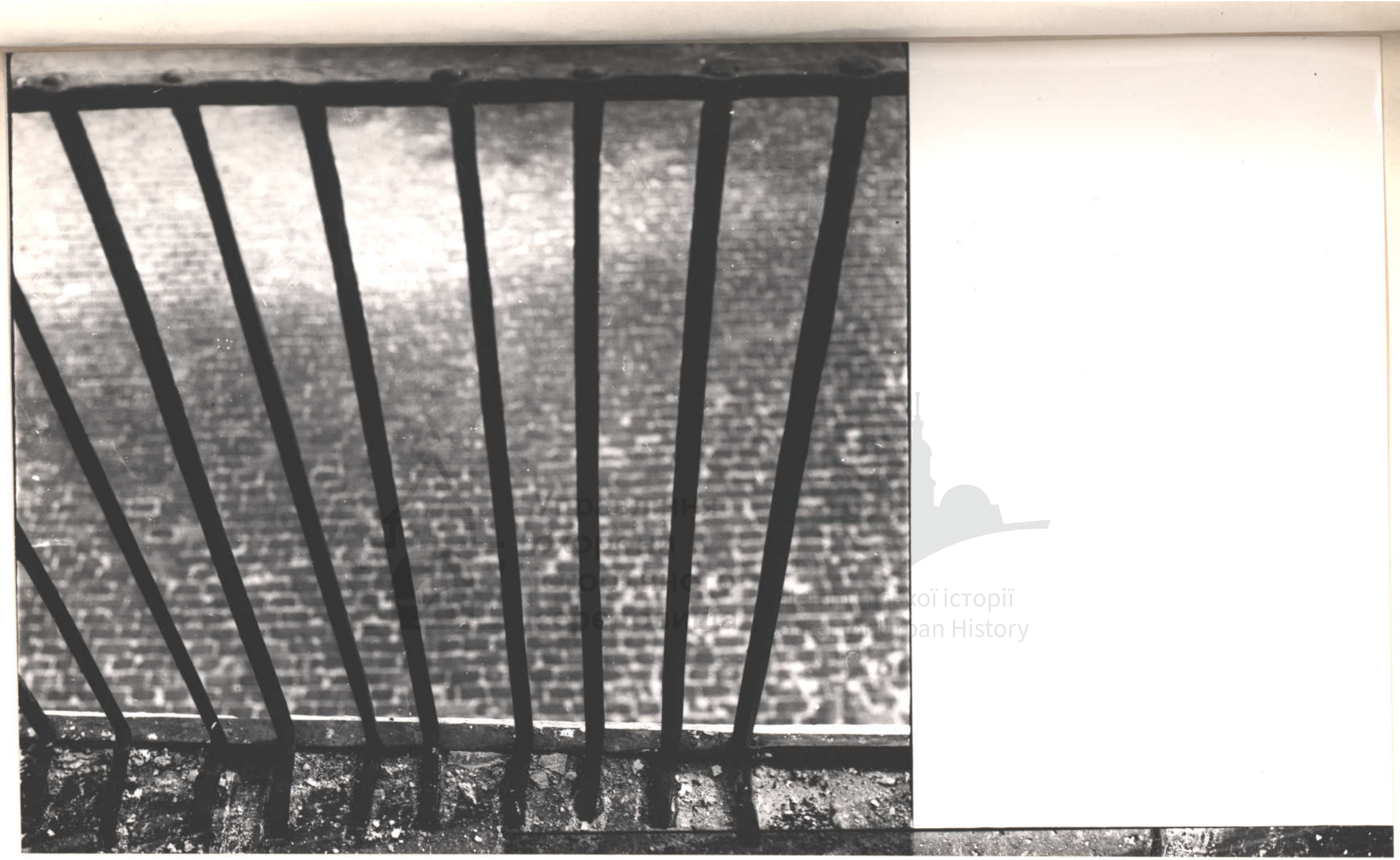

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища

Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища

Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

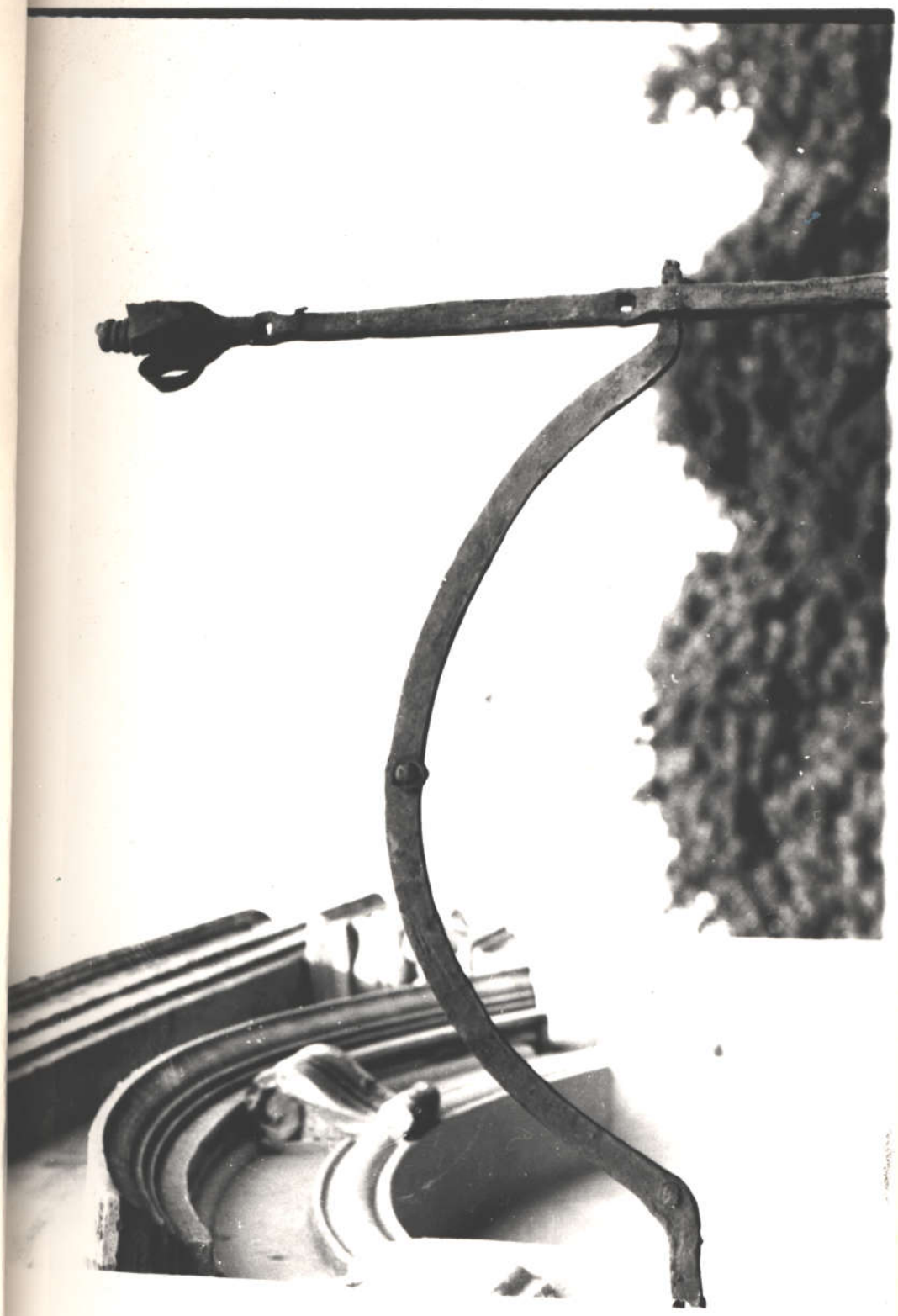

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської спадщини
uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urb

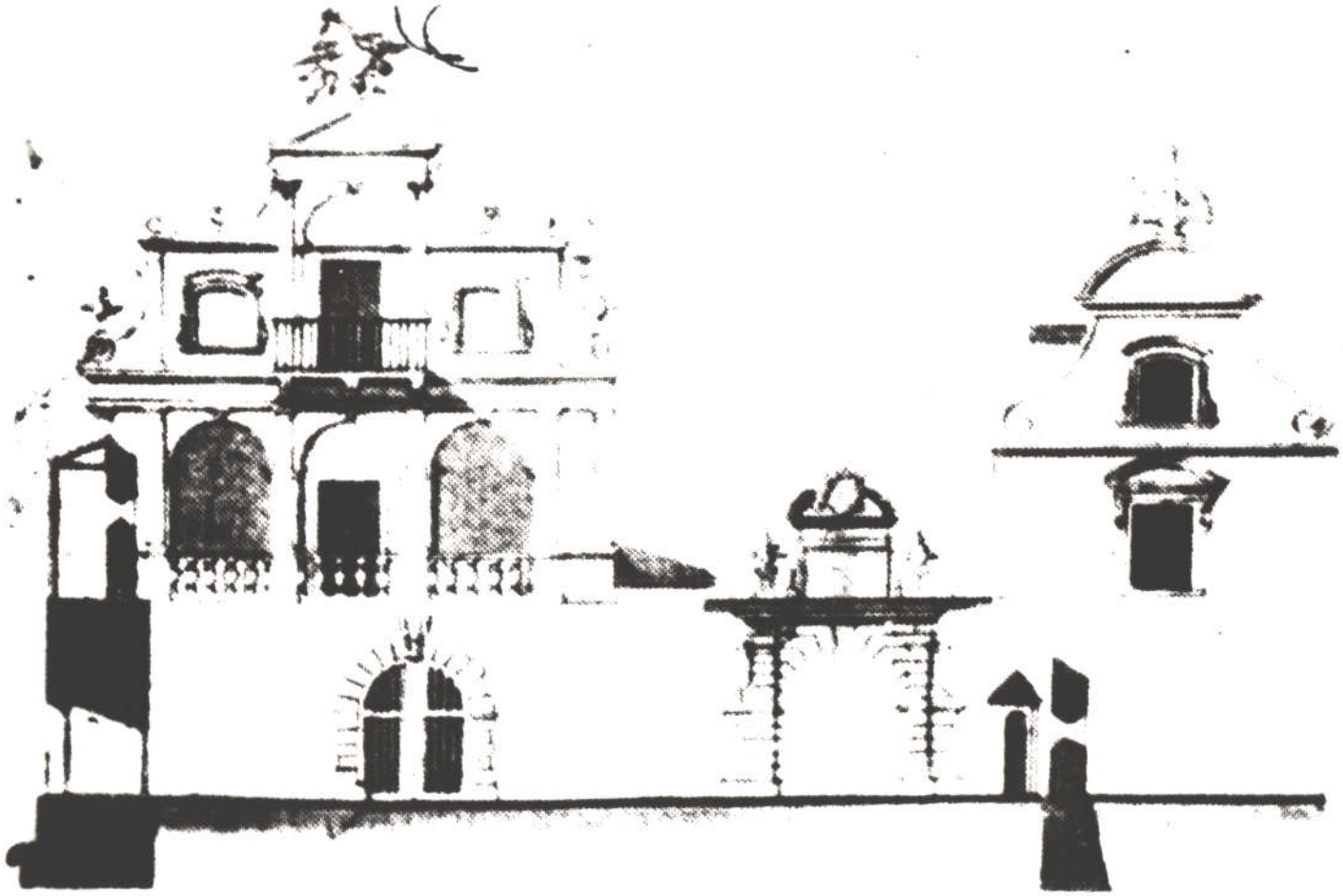
uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища

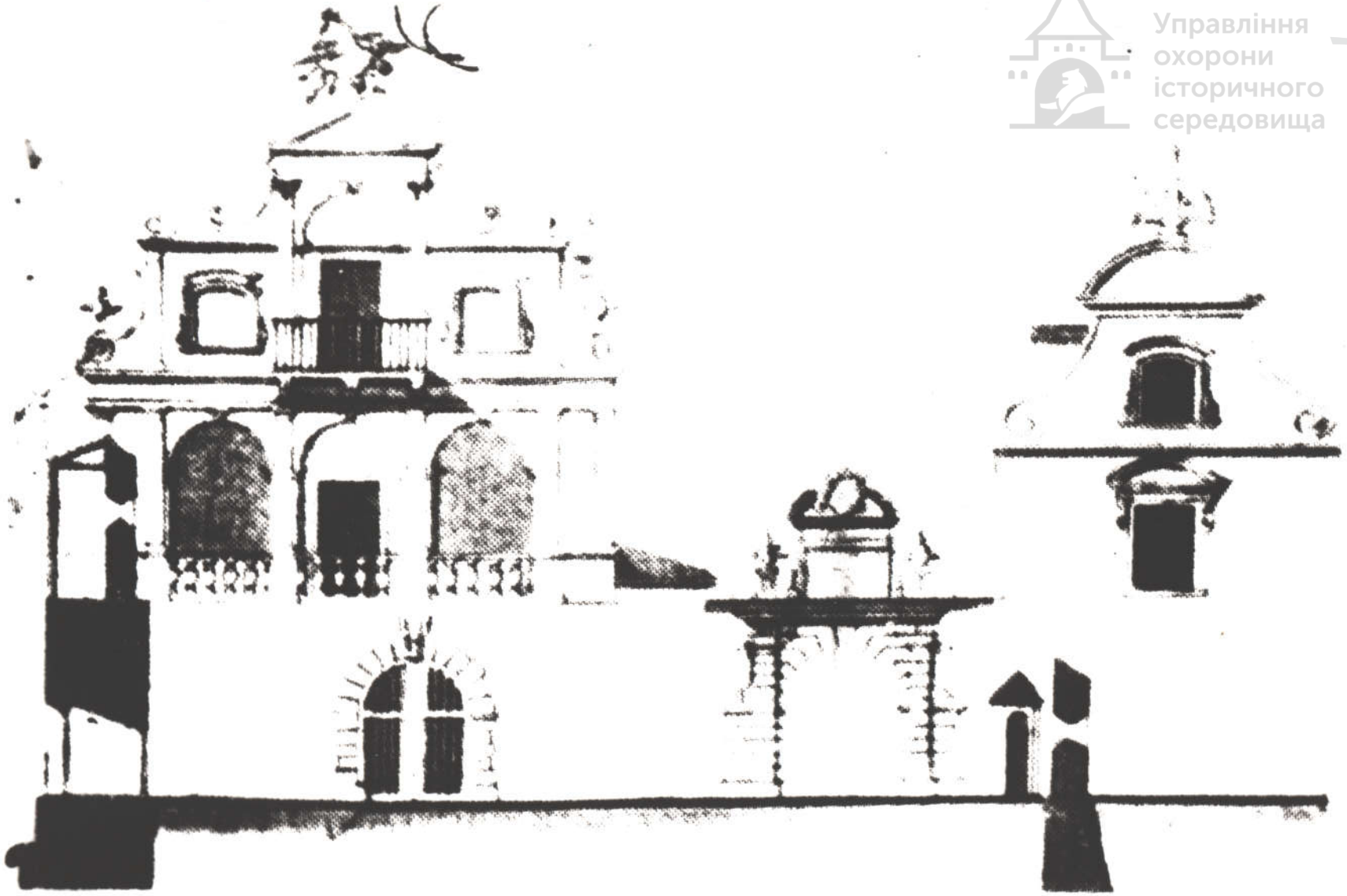
uma.lvivcenter.org

Ryc. 65. 1. Elewacja wraz z przekrojami murów miejskich: wysokiego i niskiego. (16/II).

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

Ryc. 65. 1. Elewacja wraz z przekrojami murów miejskich: wysokiego i niskiego. (16/II).

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

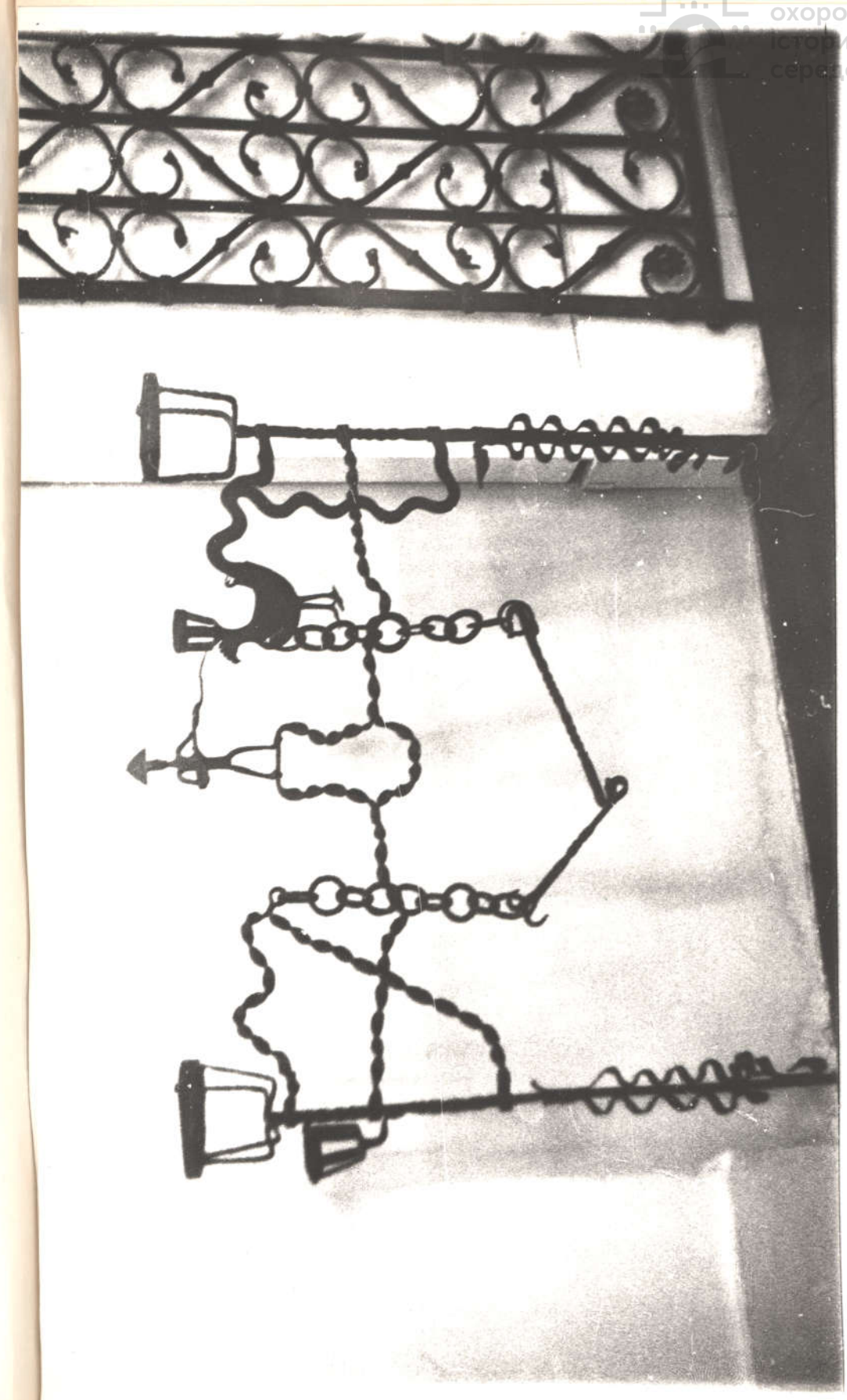
uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища

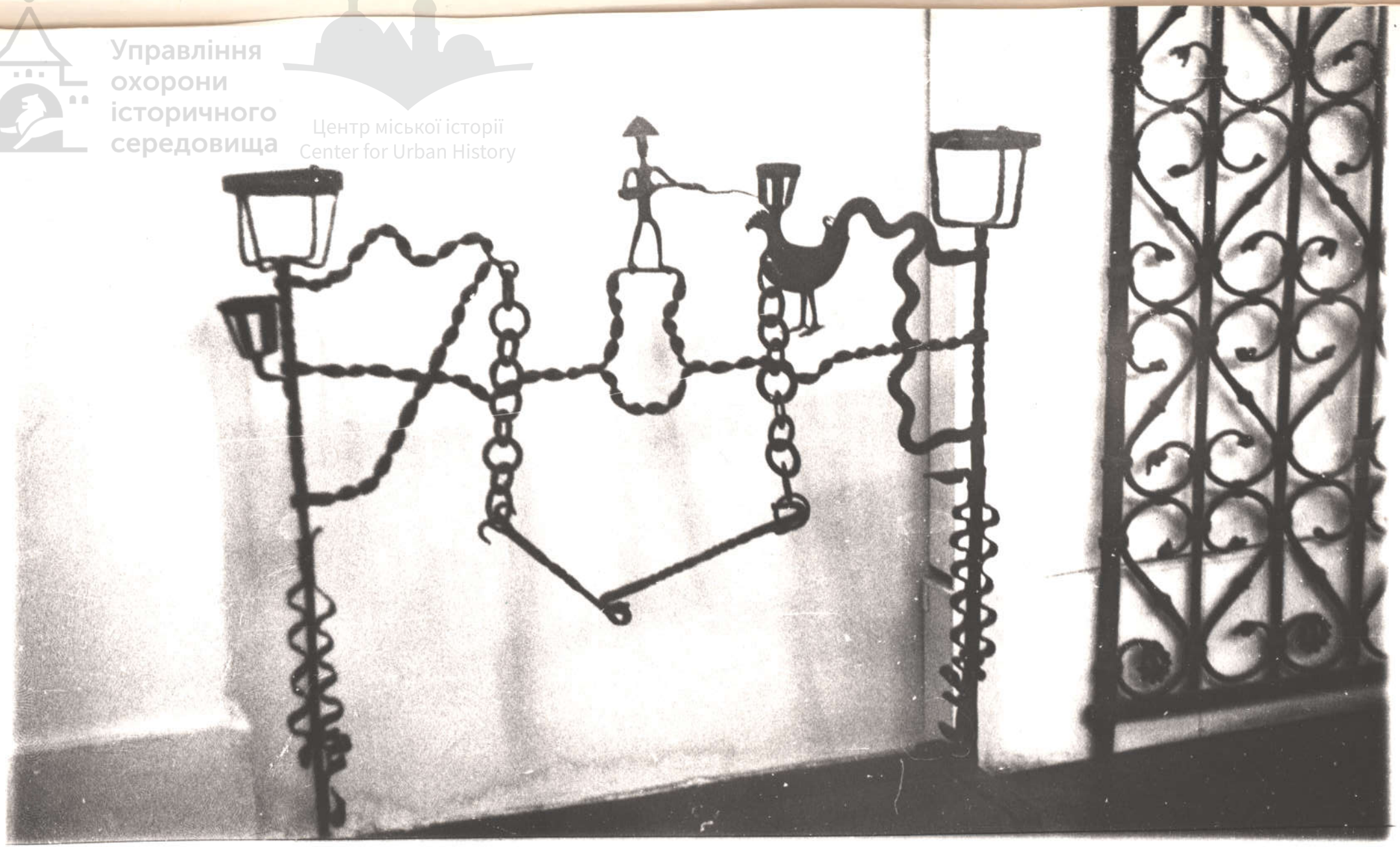
uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

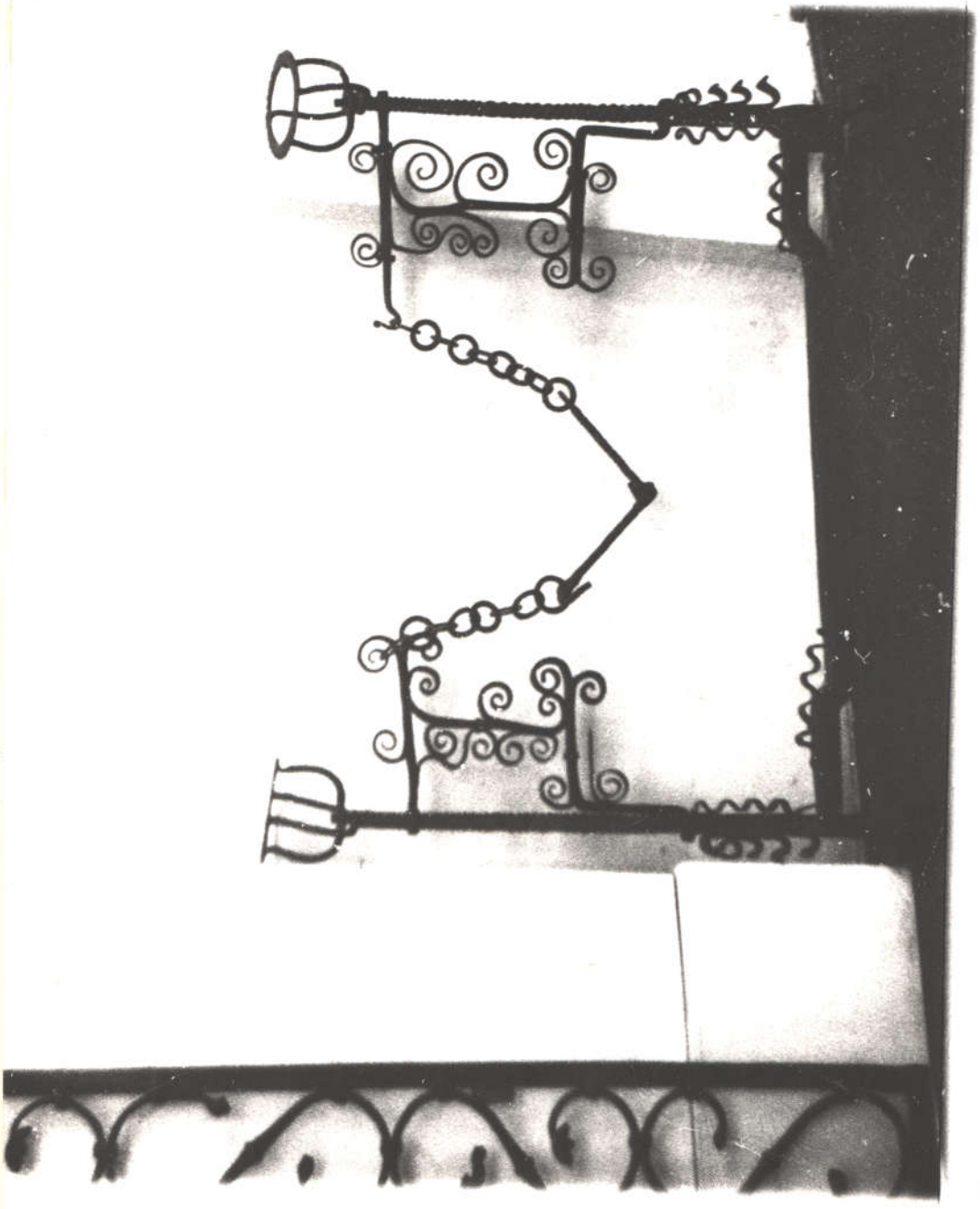
uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

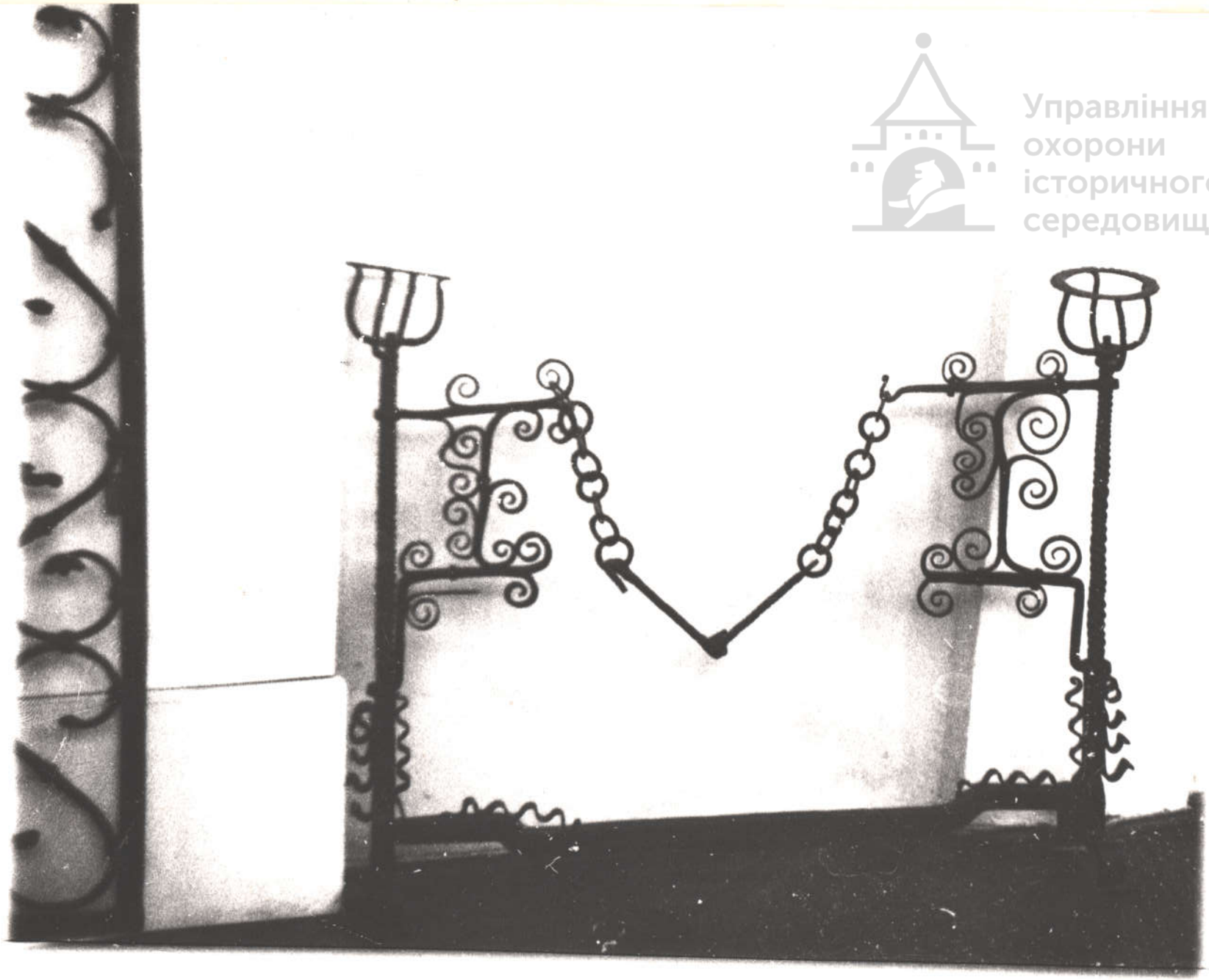
uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

16

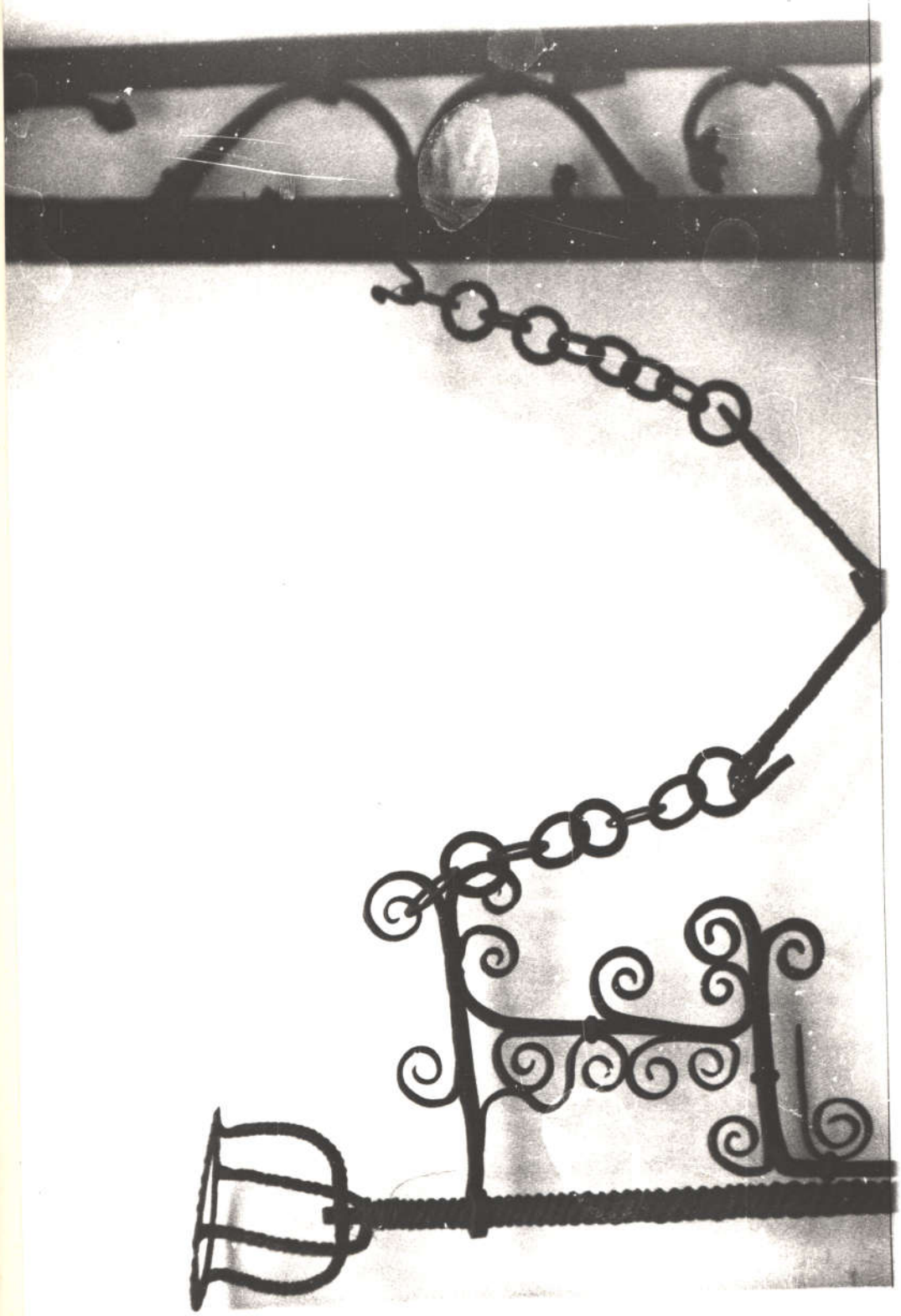
uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

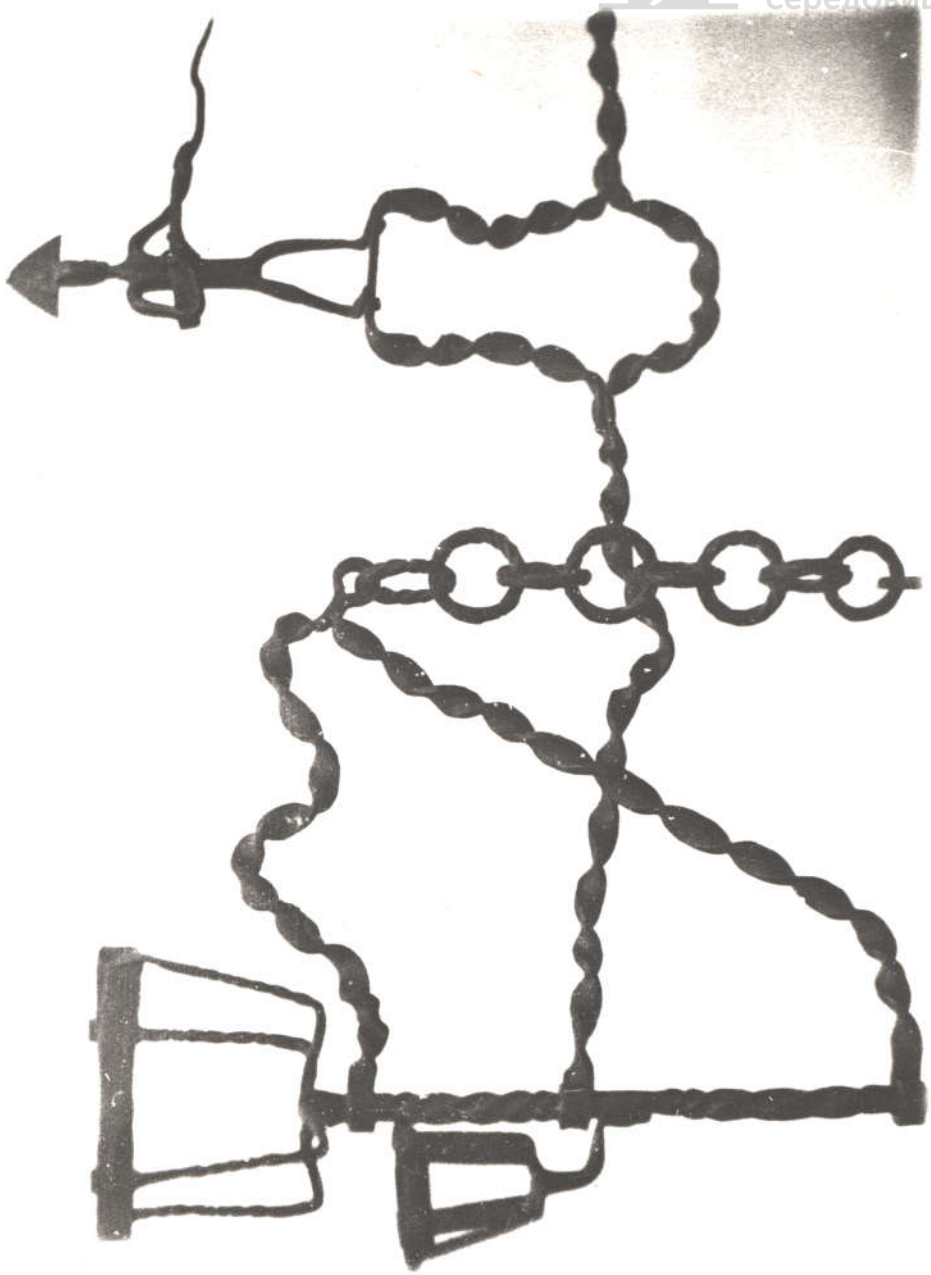
uma.lvivcenter.org

Управління
охорони
історичного
середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

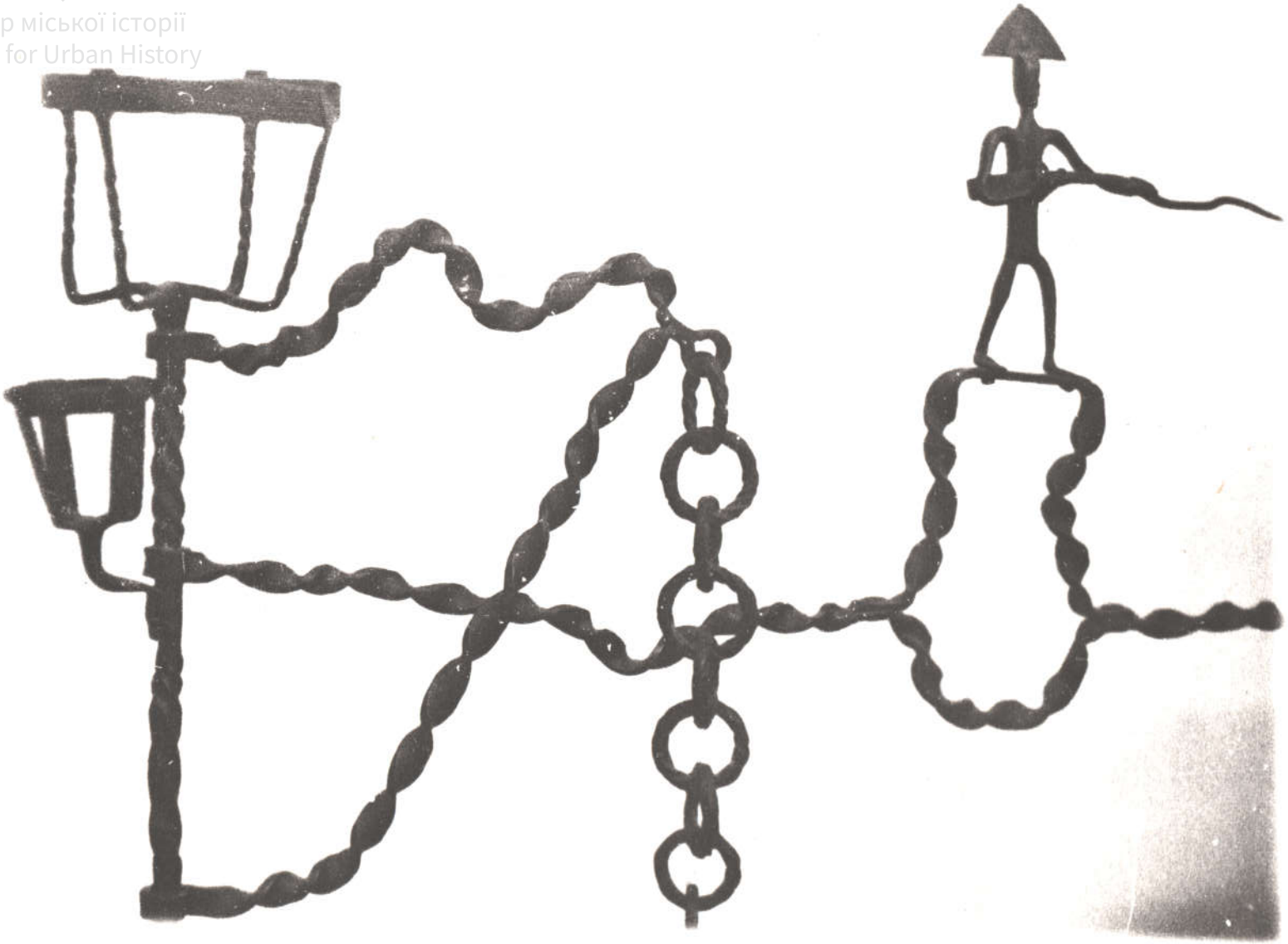
uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org

Управління охорони історичного середовища
Центр міської історії
Center for Urban History

uma.lvivcenter.org